

ମଣିଷ ଭାଇ

● କୁଡଳା କୁମାରୀ ସାବତ

କବି ପରିଚୟ :

କବି କୁଡଳା କୁମାରୀ ସାବତ (୧୯୦୧-୧୯୩୮) ଜୀବନର ସ୍ୱଳ୍ପ କାଳ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଭାର ସୁବିନିଯୋଗ କରି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜର ଅମଳିନ ପରିଚୟ ରଖିଯାଇଛନ୍ତି । ‘ଅଞ୍ଜଳି’, ‘ଉଛ୍ଛାସ’, ‘ଅର୍ଚ୍ଚନା’, ‘ସୁଲିଙ୍ଗ’, ‘ଆହ୍ୱାନ’ ଆଦି କବିତା ପୁସ୍ତକ, ‘ଭ୍ରାତ୍ରି’, ‘ନ’ରୁଷ୍ଟୀ’, ‘ପରଶମଣି’, ‘ରଘୁ ଅରକ୍ଷିତ’, ‘କାଳୀବୋହୂ’ ଆଦି ଉପନ୍ୟାସ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିଭାର ପରିଚୟ ଦେଇଥାଏ । ତାଙ୍କରା ବିଦ୍ୟା ଥିଲା ତାଙ୍କର ଚୂଢ଼ି, କିନ୍ତୁ ସାହିତ୍ୟ ଥିଲା ତାଙ୍କର ବ୍ରତ । ତାଙ୍କର କୃତି ପାଇଁ ପୁରୀର ‘ମହିଳା ବନ୍ଧୁ’ ଅନୁଷ୍ଠାନ ତାଙ୍କୁ ‘ଉତ୍କଳଭାରତୀ’ ଉପାଧି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ବିଶ୍ୱଜନାନତା, ସେବା ପରାୟଣତା, ଭଗବତ୍ ବିଶ୍ୱାସ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟପରାୟଣତା ବର୍ଷନରେ କବିଙ୍କ ଲେଖନୀ ଶତମୁଖ ।

‘ମଣିଷ ଭାଇ’ କବିତାଟି ଏହି କବିଙ୍କର ‘ସୁଲିଙ୍ଗ’ କବିତା ପୁସ୍ତକରୁ ଅଣାଯାଇଛି । ସମସ୍ତ ପ୍ରତିକୂଳତା ସତ୍ତ୍ୱେ ମାଟିର ମଣିଷକୁ ମଣିଷ ପରି ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ କବିତାଟିରେ ରହିଛି ଆଶାନ୍ୱିତ ଆହ୍ୱାନ ।

୧

ଶୁଣ ହେ ମଣିଷ ଭାଇ ! ଝୁରି ମରିବାକୁ ବୁଡ଼ି ମରିବାକୁ

ମଣିଷ ଜନମି ନାହିଁ ।

ଶତ ହତଶ୍ୱାସେ ସାରିବ ସଂସାର ନିରାଶେ ନିବିଡ଼ ଅନ୍ଧାରେ,

ଚିର ଶୃଙ୍ଖଳିତ, ଲାଞ୍ଚିତ, ବଞ୍ଚିତ, ପୀଡ଼ିତ କଷଣ କାରାରେ,

ଏ ନୁହେଁ ମାନବ ନିୟତି,

ଧ୍ୱଂସର ଯାତ୍ରୀ, ମୃତ୍ୟୁର ଧାତ୍ରୀ ନୁହେଁ ଏ ବିଶାଳ ଜଗତୀ

ଶୁଣ ହେ ମଣିଷ ଭାଇ !

ଅମୃତ ଦୀପ୍ତି ସନ୍ତାନ ତୁମେ ମରଣ ତୁମର କାହିଁ ?

ଶୁଣ ଶୁଣ ନରନାରୀ ! ବିଳାସର ଲୀଳା ନିକେତନ ବିଶ୍ୱ
 ନୁହଁଇ ସତତ କାହାରି !
 କୁର ଅତ୍ୟାଚାରେ ଦଳିବ ଦୁର୍ବଳେ ରକ୍ତେ ପିପାସା ଶମିବ
 ନତଶିରେ ସୁଖେ ଶ୍ରୀପାଦେ ଅରପି ଆପଣାକୁ ଆପେ ବଧୁବ
 ଏ ନୁହେଁ ବିଧାତା ବିଚାର,
 ଧୂସର ଯାତ୍ରୀ, ମୃତ୍ୟୁର ଧାତ୍ରୀ ନୁହେଁ ଏ ସୁନ୍ଦର ସଂସାର ।

୩

ଶୁଣ ଶୁଣ ବିଶ୍ୱବାସୀ ! କରମର ଶୁଭ ଭୁବନ ଏହିଟି,
 କରମରେ ଶ୍ରମ ନାଶି,
 ଉଠ ଦେବ ତେଜେ ତେଜି ଲାଜ ଭୟ ଅପମାନ ଅହମିକା,
 ପଶୁତ୍ୱ ଦେବତ୍ୱ ପରୀକ୍ଷାରେ ଜୟ ଲଭ ବୀରତ୍ୱର ଟୀକା
 ରଣୀ କର ଭବରାଣେ
 ତା'ଙ୍କ ରତା ଚରାଚର ପରାଣରେ ବଳି ଦିଅ ନିଜ ପ୍ରାଣେ ।
 ଶୁଣ ଶୁଣ ଅରିନ୍ଦମ ! ଷଡ଼ରିପୁଜିତ, ଦେବତା ପୂଜିତ
 ତାରାଦଳେ ତବାସନ ।
 ଶତ କ୍ଷତଶିରେ ଶୋଣିତ ଶ୍ରୀବରେ ନୁହଁ କ୍ଳିଷ୍ଟ, ନୁହଁ କ୍ଷୀଣ
 ଶତ କଳୁଷର କଳଙ୍କ କାଳିରେ ନୁହଁ ହୀନ, ନୁହଁ ଦୀନ,
 ବିଧାତାର ବରପୁତ୍ର
 ଯୁଗାନ୍ତ-ମୃତ୍ୟୁ ରଜ୍ଜୁ ଛିଣ୍ଡାଇ ଧର ହେ ଜୀବନ ସୁତ୍ର ।

ସୂଚନା :

ହତଶ୍ୱାସେ	- ହତାଶ ଭାବରେ	ନିୟତି	- ଭାଗ୍ୟ
ନିବିଡ଼	- ଘନ	ଧାତ୍ରୀ	- ଧାଇଁ, ଉପମାତା
ନିରାଶେ	- ଦୁଃଖରେ, ଆଶାଶୂନ୍ୟଭାବରେ	ଜଗତୀ	- ଅଜାଳିକା, ଭବନ, ଏଠାରେ
ଲାଞ୍ଛିତ	- ଅପମାନିତ		ପୃଥିବୀ
ପୀଡ଼ିତ	- ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ, ଦୁଃଖିତ	ଦୀପ୍ତି	- ତେଜ
କାରାରେ	- ଜେଲଖାନାରେ	ନିକେତନ	- ଗୃହ

ପିପାସା	- ପିଇବାର ଇଚ୍ଛା, ଶୋଷ	ଅରିନ୍ଦମ	- ଶତ୍ରୁ ଦମନକାରୀ
ଶମିବ	- ଶାନ୍ତ ହେବ	ଷଡ଼ରିପୁ	- କାମ, କ୍ରୋଧ, ଲୋଭ, ମୋହ,
ନତ	- ନଇଁବା		ମଦ, ମାସ୍ତର୍ଯ୍ୟ ଆଦି ମଣିଷର
ଅହମିକା	- ଅହଂଭାବ, ଗର୍ବ		ଛଅଗୋଟି ଅନ୍ତଃ ଶତ୍ରୁ ।
ଭବରାଶି	- ଇଚ୍ଛାର	କ୍ଳିଷ୍ଟ	- କ୍ଳେଶ
ରଚା	- ରଚିତ ହୋଇଥିବା, ସୃଷ୍ଟି	ଯୁଗାନ୍ତ	- ଯୁଗର ଅନ୍ତ
	ହୋଇଥିବା	ରଜୁ	- ଦଉଡ଼ି
ଚରାଚର	- ସାରା ସଂସାର		

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. ଚିନ୍ତିବା, ଝୋଲାମାରିବା, ବୁଝିବା, ଝୁରିବା, ସ୍ମରଣ କରିବା - ଏହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ଶୋକ କରିବା ଅର୍ଥ ପ୍ରକାଶ କରୁଛି ?
୨. ବନ୍ଧନୀ ମଧ୍ୟରେଥିବା ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ବାଛି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।
(ନିବିଡ଼, ଲାଞ୍ଜିତ, ନିୟତି, ଟୀକା, ପାଡ଼ିତ)
(କ) ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ଭବିଷ୍ୟତକୁ _____ ଉପରେ ଛାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି ।
(ଖ) ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ଲାଭ କରି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧରେ ବିଜୟର _____ ହାସଲ କରିବେ ବୋଲି ଆଶାପୋଷଣ କରିଥିଲେ ।
(ଗ) _____ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉନ୍ନତି ନିମନ୍ତେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ସର୍ବଦା ଚେଷ୍ଟିତ ଥିଲେ ।
(ଘ) ପଦ୍ମ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ _____ ସଂପର୍କ ଅଛି ।
(ଙ) ଉତ୍କଳମଣି ଗୋପବନ୍ଧୁ _____ ଜନତାଙ୍କ ସେବା ପାଇଁ ନିଜକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଥିଲେ ।
୩. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଗଦ୍ୟ ରୂପ ଲେଖ ।
ଜନମି, ନୁହଇ, ଅରପି, କରମ, ପରାଣରେ
୪. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ମାନବିକ ସୁଗୁଣର ମହତ୍ତ୍ୱ ଦର୍ଶାଉଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଚିହ୍ନଟ କର ।
କ୍ରୋଧ, କ୍ଷମା, ଲୋଭ, ସହନଶୀଳତା, ହତାଶ, ସେବା, ନମ୍ରତା, ପରଶ୍ରୀକାତରତା, ଭକ୍ତି, ହିଂସା ।

୫. କବିତା ଅନୁସରଣରେ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଉଚ୍ଚଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଠିକ୍ ଉକ୍ତି ବାଛି ଲେଖ ।

(କ) ଦୁଃଖ ଆମର ଭାଗ୍ୟଲିପି ।

(ଖ) ଚାଲ, ଜୀବନକୁ ମଉଜ ମଜଲିସରେ ବିତେଇ ଦେବା ।

(ଗ) ମଣିଷ ତା’ ଭିତରେ ଲୁଚି ରହିଥିବା ଶତ୍ରୁକୁ ଦମନ କଲେ ଦେବତାର ଆସନ ଲାଭ କରିପାରିବ ।

(ଘ) ଏ ପୃଥିବୀ ନିରନ୍ତର ଧ୍ବଂସ ପଥରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି ।

(ଙ) ବିଧାତାର ବରପୁତ୍ରମାନେ ଦୀନହୀନ ଭାବରେ ଜୀବନ ଯାପନ କରନ୍ତି ।

୬. ବିପରୀତାର୍ଥବୋଧକ ଶବ୍ଦ ଲେଖ ।

ଅନ୍ଧାର, ଶୃଙ୍ଖଳିତ, ଅମୃତ, ମୃତ୍ୟୁ, ବିଚାର, ସୁନ୍ଦର, ଶୁଭ ।

୭. ‘କ’ ସ୍ତମ୍ଭର ଶବ୍ଦ ସହିତ ‘ଖ’ ସ୍ତମ୍ଭର ଉପଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଯୋଗକରି ବାକ୍ୟ ଗଢ଼ ।

‘କ’ ସ୍ତମ୍ଭ	‘ଖ’ ସ୍ତମ୍ଭ
ନିବିଡ଼	ନିକେତନ
ବିଶାଳ	ବିଚାର
ଲୀଳା	ସୂତ୍ର
ବିଧାତା	ଅନ୍ଧାର
ଜୀବନ	ଜଗତୀ
	ଆଲୋକ

୮. ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ସଜାଇ ସାର୍ଥକ ଶବ୍ଦରେ ପରିଣତ କର ।

ଶୂଳିଙ୍ଗତ, ତନିକେନ, ବାଶ୍ପସୀବି, ପନମାଅ, ରଚରାଚ ।

୯. ଅଭିଧାନ ନିୟମ ଅନୁସାରେ ସଜେଇ ଲେଖ ।

ଜୀବନ, ଦେବତା, ଅରିନ୍ଦମ, ଅହମିକା, ନିକେତନ, ସନ୍ତାନ, ଜନମ ।

୧୦. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଦୁଇଟି ଲେଖାଏଁ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଲେଖ ।

ମଣିଷ, ବିଧାତା, ଦେବତା, ଶୋଣିତ, ନିକେତନ

୧୧. ଅର୍ଥଗତ ପାର୍ଯ୍ୟକ୍ୟ ଦର୍ଶାଇ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ସମୋଦ୍ଧାରିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ସାର୍ଥକ ବାକ୍ୟରେ ପରିଣତ କର ।

ଦୀନ-ଦିନ, କାଳି-କାଳୀ, ବଳି - ବଳୀ

କ୍ଷୁଦ୍ର ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧୨. ମଣିଷ-ମଣିଷ ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ସଂପର୍କ ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ‘ଭାଇ’ ସମ୍ବୋଧନ କରାଯାଇଛି କାହିଁକି ?
୧୩. କବି ‘ମଣିଷଭାଇ’ ବୋଲି କେଉଁମାନଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ କରିଛନ୍ତି ?
୧୪. ମଣିଷ କେଉଁଥିପାଇଁ ଜନ୍ମଲାଭ କରିନାହିଁ ବୋଲି କବି କହିଛନ୍ତି ?
୧୫. ନୈରାଶ୍ୟକୁ ଅନ୍ଧାର ରୂପେ କବି କାହିଁକି ଦେଖିଛନ୍ତି ?
୧୬. ମଣିଷର ଭାଗ୍ୟ କାହା ମଧ୍ୟରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ନୁହେଁ ବୋଲି କବି କହିଛନ୍ତି ?
୧୭. ହତୋତ୍ସାହ ହୋଇପଡ଼ିଥିବା ମନୁଷ୍ୟ ପୃଥିବୀକୁ କେଉଁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖନ୍ତି ?
୧୮. ‘ଅମୃତର ସନ୍ତାନ’ ବୋଲି କେଉଁମାନଙ୍କୁ କୁହାଯାଇଛି ?
୧୯. ବିଶାଳ ଜଗତର ସୃଷ୍ଟି କ’ଣ ପାଇଁ ନୁହେଁ ବୋଲି କବି କହିଛନ୍ତି ?
୨୦. କେଉଁ ଧରଣର ପିପାସା ମେଷ୍ଟେ ନାହିଁ ?
୨୧. ବିଶ୍ୱ କେଉଁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସୁନ୍ଦର ନୁହେଁ ?
୨୨. ବିଧାତାଙ୍କ ବିଚାରରେ କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ?
୨୩. କବି କିଭଳି ସଂସାରର ପରିକଳ୍ପନା କରିଛନ୍ତି ?
୨୪. ମଣିଷ କେତେବେଳେ ବୀରତ୍ୱର ଟୀକା ଲାଭ କରିପାରିବ ?
୨୫. କବି ଏହି ପୃଥିବୀକୁ କାହାର ଭୁବନ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ?
୨୬. ମଣିଷର କେଉଁ ପ୍ରବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ତ୍ୟାଗ କରିବା ପାଇଁ କବି ଆହ୍ୱାନ ଦେଇଛନ୍ତି ?
୨୭. ଭଗବାନଙ୍କୁ କେତେବେଳେ ରଣୀ କରାଯାଇପାରିବ ?
୨୮. ମଣିଷ ଭାଇକୁ କବି ‘ଅରିନ୍ଦମ’ ବୋଲି କାହିଁକି ସମ୍ବୋଧନ କରିଛନ୍ତି ?
୨୯. ମଣିଷ କେତେବେଳେ ଦେବତା ରୂପେ ପୂଜିତ ହୋଇପାରିବ ?
୩୦. ମଣିଷ ଦୀନ-ହୀନ ଭାବରେ କେତେବେଳେ ଜୀବନ ଯାପନ କରିଥାଏ ?
୩୧. କବି ‘ବରପୁତ୍ର’ ସମ୍ବୋଧନ କାହାକୁ ଏବଂ କାହିଁକି କରିଛନ୍ତି ?
୩୨. ଜୀବନ କେତେବେଳେ ସୁରୁଖୁରୁରେ ଅତିବାହିତ ହୋଇପାରିବ ବୋଲି କବି କହିଛନ୍ତି ?

ସପ୍ତସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ :

୩୩. ଶୁଣ ହେ ମଣିଷ ଭାଇ !

ଅମୃତ ଦୀପ୍ତି ସନ୍ତାନ ତୁମେ ମରଣ ତୁମର କାହିଁ ?

୩୪. ଏ ନୁହେଁ ବିଧାତା ବିଚାର,

ଧୂସର ଯାତ୍ରୀ, ମୃତ୍ୟୁର ଧାତ୍ରୀ ନୁହେଁ ଏ ସୁନ୍ଦର ସଂସାର ।

୩୫. ଶୁଣ ଶୁଣ ବିଶ୍ୱବାସି !

କରମର ଶୁଭ ଭୁବନ ଏହିଟି, କରମରେ ଶ୍ରମ ନାଶି,

୩୬. ବିଧାତାର ବରପୁତ୍ର

ଯୁଗାନ୍ତ - ମୃତ୍ୟୁ ରଜ୍ଜୁ ଛିଣ୍ଡାଇ ଧର ହେ ଜୀବନ ସୁତ ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୩୭. ହତୋତ୍ସାହିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ମଣିଷଙ୍କୁ କବି କି ପ୍ରକାର ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇଛନ୍ତି, ପଠିତ କବିତା ଅନୁସରଣରେ ଆଲୋଚନା କର ।

୩୮. କବି ଜଣେ ମାନବବାଦୀ- ଏ ଉକ୍ତିର ଯଥାର୍ଥତା ‘ମଣିଷ ଭାଇ’ କବିତା ଅବଲମ୍ବନରେ ପ୍ରତିପାଦନ କର ।

୩୯. ଅମୃତର ସନ୍ତାନ ମଣିଷ କିପରି ତା’ର ଜୀବନକୁ ସରସ ସୁନ୍ଦର କରିପାରିବ ବୋଲି କବି ପ୍ରେରଣା ଦେଇଛନ୍ତି ?

୪୦. ବିଷାଦଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ତୁମର ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ କବିତା ଅନୁସରଣରେ ଆଶ୍ୱାସନାର ବାଣୀ ଦେଇ ପଡ଼ିଛି ଏ ଲେଖ ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ :

୪୧. କୁଡ଼ଳା କୁମାରୀଙ୍କ ରଚନାଗୁଡ଼ିକ ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

୪୨. କୁଡ଼ଳା କୁମାରୀଙ୍କ ସମସାମୟିକ କବିମାନଙ୍କର ଏକ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

୪୩. ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିବା ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ବାଛି ଚିପାଖାତାରେ ଟିପି ରଖ ।

